Շ Ա Ր Ա Կ Ն Ո Ց

Աւընդանց գիւղ (Վասպուրական) ՌՂՁ. — 1647

ԳՐԻՉ՝ Աւետիս։ ԾԱՂԿՈՂ՝ Յովանէս Ղարւեցի։

ԹԵՐԹ՝ 413+3 (կրկն.՝ թ. 227, 238, 245)՝. ունի հետագայի երկու տարբեր ձեռքերով արված էջակալում 1-816, որ է 1ա-413ա. չգրուած՝ 188ա, 244ա։ ՊՐԱԿ՝ Ա—ԼՁx12 (Ա 8, Բ, Ե 10, Գ, ԺԱ 11, ԼՁ 6)։ ՆԻՒԹ՝ թուղթ։ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 13,1x10։ ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասիւն։ ԳԻՐ՝ բոլորգիր, խազագրեալ։ ՏՈՂ՝ 22։ ԿԱԶՄ՝ դրոշմազարդ շագանակագոյն կաշի՝ դռնակով, միջուկը՝ տախտակ, աստառը՝ վարդագոյն կտաւ։ Լուսանցակողերը՝ բուսական նախշազարդմամբ։ ՊԱՀՊԱՆԱԿ՝ 1 (Գ.) սկզբից, թուղթ, չգրուած։

ՊԱՏԱՌԻԿ-ՊԱՀՊԱՆԱԿ 2 (Ա-Բ.) + 2 (Դ-Ե.), մասն նոյն ձեռագրի։ Ժամագիրք, լատիներեն, ԺԵ. դար։

ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ — Յարութիւն՝ 136բ, Երկու առաքեալ. մէկը վեր բարձրացրած խաչը, մյուսի ձեռքին Աւետարան՝ 244բ։ Բնագրի մէջ՝ Յարութիւն Ղազարու՝ 108ա, Ոտնլուա՝ 119ա, Մատնութիւն՝ 122ա, Խաչելութիւն՝ 124բ, Թաղումն՝ 133ա, Համբարձում՝ 174բ, Հոգեգալուստ՝ 188բ, Պայծառակերպութիւն՝ 225բ, Թաղումն Աստուածածնի՝ 233բ։ Ի լուսանցս՝ Աւետումն. Գաբրիէլ Հրեշտակապետ (6բ) եւ Մարիամ Աստուածածին (7ա), Սուրբ Հոգի՝ 23ա, 198բ, Մարիամ Աստուածածին՝ 25բ, Անտոն Անապատական՝ 31բ, Թէոդոս թագաւոր՝ 33բ, Դավիթ՝ կտրած Գողիաթի գլուխը ձեռքին՝ 35բ, Ստեփաննոս Նախավկայ՝ 37բ, Սուրբ Պետրոս եւ Սուրբ Պաւղոս՝ 39բ, Սուրբ Յովհաննէս՝ 41բ, Յովնան ի երախ կիտի՝ 48ա, Ձիաւոր սուրբ Սարգիս եւ որդին՝ Մարտիրոս՝ 50ա, Քրիստոս՝ գառն ընդ ուս՝ 63բ, Սուրբ քառասունք նահատակք՝ 81բ, Գրիգոր Լուսաւորիչ ի վիրապի՝ 92ա, Իմաստուն կուսանք՝ 114բ, Աշտանակ երկու մոմերով, սափոր եւ երկու գաւաթ՝ 118ա, Գլուխ Յովհանու Մկրտչի ի վերայ սկուտեղի՝ 143բ, Յովհաննէս Մկրտիչ՝ 207ա, Գրիգոր Լուսաւորիչ՝ 208բ, Ներսէս Հայրապետ՝ 213ա, Սուրբ Հռիփսիմէ՝ 216ա, Գաւազան Մովսէսի՝ 254ա, 255բ, Մարգարէ՝ 262բ, Մեսրոպ վարդապետ՝ 266ա, Յակոբ Մծբնա հայրապետ՝ 268բ, Սերովբէ՝ 272ա, Սուրբ հայրապետ՝ 274բ։ Կ ի ս ա խ ո ր ա ն՝ 1ա, 137ա, 189ա, 245ա։ Ճ ա կ ա տ ա զ ա ր դ՝ 51բ, 107բ, 310բ, 334բ, 366ա, 397ա։ Լ ո ւ ս ա ն ց ա զ ա ր դ՝ բուսական (4բ, 8բ, 10բ, 12բ, 14բ, 17ա, 19ա, 21ա, 28բ,

29բ, 42բ, 52բ, 56բ, 59ա, 65ա, 68բ, 72ա, 73ա, 75ա, 79բ, 84ա, 86բ, 99ա, 107բ, 132բ, 139ա, 151ա, 157ա, 162ա, 170ա, 174ա, 193բ, 197ա, 198բ, 202ա, 225ա, 227գ, 229ա, 233ա, 236աբ, 241ա, 264բ, 268բ, 294բ, 299բ, 303ա, 310բ, 313բ, 316ա, 318բ, 327ա, 330բ, 334բ, 336ա, 338ա, 339ա, 343բ, 346բ, 349ա, 358բ, 366ա, 368բ, 371բ, 374բ, 377բ, 380բ, 383բ, 387ա, 390ա, 397ա), թռչուն (27աբ, 28աբ, 29ա, 46ա, 106ա, 135ա, 146բ, 167ա, 191բ, 193բ, 195ա, 197ա, 200ա, 211բ, 241ա, 270բ, 294ա, 304բ, 321բ, 355ա), տաճար (26բ, 144բ, 152ա, 223ա, 231ա, 250բ), յուշկապարիկ (45ա, 181բ, 324բ), կենդանի ինչ (101բ, 289ա), ծառ (110ա, 112բ, 179ա), խաչ (121բ, 125բ, 130բ, 245դ, 247բ, 249ա, 252բ, 258բ, 260բ), այծ (284ա)։ Զ ա ր դ ա գ ի ր՝ բուսական (10բ, 17ա, 19ա, 50ա, 51բ, 65ա, 86բ, 99ա, 101բ, 106ա, 116բ, 121բ, 125բ, 135ա, 143բ, 167ա, 195ա, 197ա, 202ա, 216ա, 229ա, 236բ, 241ա, 252բ, 254ա, 294ա, 299բ, 303ա, 316ա, 324բ, 327ա, 336ա, 339ա, 343բ, 358բ, 368բ, 371բ, 377բ, 380բ, 387ա, 398աբ, 399ա, 400ա, 401աբ, 402ա, 403բ, 404բ, 405աբ, 406աբ, 407ա, 408բ, 409բ, 410աբ, 411ա), թռչնագիր (7ա, 8բ, 12բ, 14բ, 21ա, 23ա, 25բ, 27բ, 28ա, 29ա, 33բ, 35բ, 37բ, 42բ, 45ա, 46ա, 59ա, 63բ, 68բ, 72ա, 79բ, 81բ, 92ա, 107բ, 112բ, 114բ, 118ա, 130բ, 132բ, 144բ, 152ա, 162ա, 179ա, 191բ, 193բ, 198բ, 200ա, 207ա, 223ա, 227գ, 233ա, 236ա, 247բ, 250բ, 258բ, 260բ, 262բ, 270բ, 272ա, 294բ, 304բ, 310բ, 318բ, 330բ, 334բ, 346բ, 355ա, 366ա, 383բ, 397ա, 399բ, 405բ, 406աբ), հանգուցագիր (4բ, 26բ, 27ա, 31բ, 48ա, 52բ, 56բ, 73ա, 75ա, 84ա, 110ա, 116բ, 139ա, 146բ, 151ա, 157ա, 170ա, 174ա, 181բ, 208բ, 211բ, 213ա, 225ա, 231ա, 245դ, 249ա, 255բ, 264բ, 266ա, 284ա, 289ա, 313բ, 321բ, 338ա, 349ա, 374բ, 390ա, 397ա, 397բ, 398ա, 400բ, 402ա, 404ա, 405ա, 407բ, 409աբ, 410աբ, 411ա), կենդանագիր (51բ), երկրաչափական (341ա, 400բ, 402բ, 403աբ, 411բ)։ Գ ո յ ն ե ր՝ կարմիր, կապույտ, կանաչ, դեղին, նարնջի, վարդագույն, մանուշակագույն, սպիտակ, շագանակագույն, մոխրագույն, սեւ, ոսկի։

ՎԻՃԱԿ՝ բաւարար. երեք կապիչները եւ կապիչների գամերն ընկած։ Թ. 7-ի եւ 8-ի միջեւ ընկած 4 թերթ, թ. 29 եւ 30-ի, 41 եւ 42-ի, 51 եւ 52-ի, 111 եւ 112-ի միջեւ՝ մէկական թերթ։ Պատառիկ Դ.-ի ստորին արտաքին

լուսանցքում փոքրիկ պատռուածք: Պատառիկ Դ-Ե-ին փոքրիկ երեքական անցքեր: Պահպանակ Գ.-ին՝ ցեցի անցքեր:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

1. *1ա—4ա* [Կանովն Յովակիմայ եւ Աննայի՝ ծնողաց սուրբ Աստուածածնին]

2. *4ա—7ա* Կանովն Աննայի եւ Յովակիմա ծնաւղաց Աստուածածնին

3. *7աբ* Կանովն Աւետեաց Աստուածածնին (վերջից թափուած. <<...երջանիկ Կուսին Հաւր զաւ///>>)

4. *8աբ* [Կանոն Աստուածայայտնութեան Ճրագալուցի] (սկզբից թափուած. <<///եւ աղաչեա զմիածին Որդին...>>)

5. *8բ—10բ* Կանովն Աստուածայայտնութեան առաջի աւուր

6. *10բ—12բ* Կանովն երկրորդ աւուրն

7. *12բ—14բ* Կանովն երրորդ աւուրն

8. *14բ—16բ* Կանոն չորրորդ աւուրն

9. *17ա—19ա* Կանովն հինգերորդ աւուրն

10. *19ա—21ա* Կանովն վեցերորդ աւուրն

11. *21ա—22բ* Կանովն եւթներորդ աւուրն

12. *23ա—25ա* Կանովն ութերորդ աւուրն

13. *25բ—29բ* Մեծացուցէք Յարութեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի (վերջից թափուած. <<...արդարութեան, որ լուսաւորեացն ըզմեզ///>>)

14. *30ա—31բ* [Կանովն Տեառնընդառաջին] (սկզբից թափուած. <<///Այսաւր երկիրս երկինք...>>)

15. *31բ—33բ* Կանովն Անտովնի անապատականի

16. *33բ—35ա* Կանոն սրբոյն Թէոդոսի թագաւոր[ի]

բ. *35աբ* [Շարական Տրդատայ թագաւորին]

17. *35բ—37ա* Կանովն Դաւթի եւ Յակոբա

18. *37ա—39բ* Կանոն սրբոյն Ստեփանոսի Նախավկայ[ի]

19. *39բ—41բ* Կանովն Պետրոսի ի եւ Պաւղոս

20. *41բ—42բ* Կանոն Յոհաննու եւ Յակովբու (միջից թափուած. <<Որ Էն յէութեան Որդի միշտ քէն անեղանելի ծընունդ/// Որդիքն Որոտման... >>)

21. *42բ—45ա* Կանովն համաւրէն առաքելոցն

բ. 45ա-46ա Շարականք երկուտասան առաքելոցն

22. *46ա—48ա* Կանովն եւթանասուն եւ երկու առաքելոց

23. *48ա—50ա* Կանովն Յովնանու մարգարէին

24. *50ա—51ա* Շարական սրբոյն Սարգսի զաւրավարին

25. *51բ—52ա* Երգ Բուն Բարեկենդանի Առաջին կիրակէի Աղուհացիցն. Տեառն Ներսիսի ասացեալ (միջից թափուած. <<...ըզդրախտին վայելչութիւն/// Արդ աղաչեա մայր Աստուծոյ... >>)

26. *52ա—56բ* [Շարականք Պահոց]

27. *56բ—63ա* Կանոն երկրորդ կիւրակէի Աղուհացից

Ծնթ. գրչի 63ա «Շաբաթ աւրս սրբոյն Կիւրղի Երուսաղէմա հայրապետի»:

28. *63ա—73ա* Կանովն երրորդ կչրակէին Աղուհացից

29. *73ա—81բ* Կանովն չորրորդ կիրակէին Աղուh[ացից]

30. *81բ—84ա* Շաբաթ աւր սրբոց Քառասնիցն

31. *84ա—91բ* Կանոն հինգերորդ Կիրակէին Աղու[հացից]

32. *92ա—99ա* Այս շաբաթ աւր Գրիգորի Լուսաւորչ[ի]

33. *99ա—107ա* Կանովն վեցերորդ կիրակէին Աղու[հացից]

34. *107բ—110ա* Կանովն Յարութեան Ղազարու

35. *110ա—111բ* Կանովն Գալստեան Տեառն յԵրուսաղէմ (վերջից թափուած. <<...քաղցր ձայնիւ փառաւորեսցուք///>>)

36. *112աբ* [Կանովն երկրորդ Ծաղկազարդին] (սկզբից թափուած. << ///ելին ընդ առաջ, աւրհնէին զգալուստ քո...>>)

37. *112բ—114բ* Կանովն Մեծի երկուշաբաթին

38. *114բ—116բ* Կանոն Մեծի երեքշաբաթին

39. *116բ—118ա* Կանոն Մեծի չորեքշաբաթի

40. *118ա—121բ* Կանոն Մեծի հինգշաբաթի

41. *121բ—125բ* Կանովն Մեծի ուրբաթին

բ. *125բ—130բ* Երգ տեառն Ներսէսի հայոց կաթուղիկոսի ասացեալ Յաղագս Մեծի ուրբաթուն գիշերին Աւետարանաց

գ. *130բ—132բ* Երգ մեծի ուբաթուն ցորեկին Աւետարանացն [Նորին ասացեալ]

42. *132բ—136ա* Կանովն Մեծի շաբաթուն թաղման Տեառն

43. *137ա—139ա* Կանովն սրբոյ Պասեքին

բ. *139ա—143բ* Կանովն սուրբ եւ կենսաբեր Յարութեան

Ծնթ. գրչի 139բ «Երկուշաբթի աւր հարցն զՀանգստեան ասա իւր սարաւք»:

գ. *143բ—144բ* Շաբաթ աւր Յովաննու Մկրտչի[ն է]

44. *144բ—151բ* Կանովն Նոր կիրակէին Զատ[իկի]

Ծնթ. գրչի 148բ «Յայս չորեքշաբաթիս աւետեաց Աստուածածնին է: Հ. զկոթատն ասա Դ. ձայն: Ուրախ»:

45. *152ա—174ա* Յայս կւրակէս Աշխարհամատրան է

Ծնթ. գրչի 164ա «Յայս կիրակէս կամ ուր ամիսն բերէ Երեւման Խաչին [տաւն է]»:

46. *174ա—179ա* Յայս Հինգշաբթիս Համբարձումն է

47. *179ա—187բ* Կանոն Երկրորդ ծաղկազարդ[ին]

48. *189ա—191բ* Կանովն Պենտակոստէին առաջին աւ[ուրն]

49. *191բ—193բ* Կանովն երկրորդ աւուրն

50. *193բ—195ա* Կանովն երրորդ աւուրն

51. *195ա—197ա* Կանովն չորրորդ աւուրն

52. *197ա—198բ* Կանովն հինգերորդ աւուրն

53. *198բ—199բ* Կանովն վեցերորդ աւուրն

54. *200ա—201բ* Կանովն եւթներորդ աւուրն

55. *202ա—207ա* Կանովն Ծննդեան Յովհաննու Մկրտչի[ն]

56. *207ա—208բ* Կանովն Յովհաննու Մկրտչին

57. *208բ—211բ* Կանովն սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին

58. *211բ—213ա* Կանովն որդւոց եւ թոռանց սրբոյն Գրիգորի

59. *213ա—215բ* Կանովն սրբոյն Ներսէսի հայրապետին

բ. *215բ-216ա* Շարական Սահակա հայրապետին

60. *216ա—222բ* Կանովն սրբոց Հռւփսիմեանց

բ. *222բ-223ա* Շարական սրբուհւոյն Սանդխտոյ

61. *223ա—225ա* Կանովն սրբոյն Տապանակին

62. *225ա—227գ* Կանովն Վարդավառին առաջի աւուր

63. *227գ—229ա* Կանովն երկրորդ աւուրն

64. *229ա—231ա* Կանովն երրորդ աւուրն

65. *231ա—233ա* Կանովն Շողակաթին

66. *233ա—236ա* Կանովն Փոխմանն Աստուածածնին առաջի աւուրն

67. *236ա—241ա* Կանովն Երկրորդ աւուրն

Ծնթ. գրչի 236բ «Անծինք սուրբ Աստուածածնին ասացեալ Կիրակոս վարդապետէ Երզընկեցոյ»:

68. *241ա—243բ* Կանովն երրորդ աւուրն

69. *245աղ* Կանովն Նաւակատեաց սուրբ խաչին

70. *245դ—247բ* Կանովն երկրորդ աւուրն սուրբ խաչին

71. *247բ—249ա* Կանովն երրորդ աւուրն

72. *249ա—250բ* Կանովն չորրորդ աւուրն

Ծնթ. գրչի 250բ «Հարցն զՇողակաթինն ասա իւր սարաւքն»:

73. *250բ—252բ* Կանովն հինգերորդ աւուրն

Ծնթ. գրչի 251ա «Գրած է ի Շողակաթինն, գիտ եւ ասա»:

74. *252բ—254ա* Կանովն վեցերորդ աւուրն

Ծնթ. գրչի 253բ «Հարցն զՏապանակին ասա իւր սարաւքն»:

75. *254ա—255բ* Կանովն եւթներորդ աւուրն

76. *255բ—258բ* Կանովն ութերորդ աւուրն

77. *258բ—260բ* Կանովն Վարագա Խաչին

78. *260բ—262բ* Կանովն Գիւտ Խաչին

79. *262բ—266ա* Կանովն սրբոց մարգարէիցն

80. *266ա—268ա* Կանովն Մեսրովպա վարդապետին

81. *268բ—270բ* Կանովն սրբոյն Յակովբա Մծբնա Հայրապետին

82. *270բ—272ա* Կանովն Մանկանցն Բեթղեէմի

83. *272ա—274բ* Կանովն սրբոց հրեշտակապետացն Միքայէլի եւ Գաբրիէլի, եւ ամենայն երկնային զորացն Քրիստոսի

84. *274բ—278ա* Կանովն սրբոց հայրապետացն

բ. *278ա* Շարական Իգնատիոսի հայրապետին

գ. *278աբ* Շարական Սրբոյն Յովհաննու Ոսկեբերանին

դ. *278բ-279ա* Շարական Սրբոյն Բարսղի հայրապետին

ե. *279ա* Շարական Սրբոյն Գրիգորի Աստուածաբանի

զ. *279աբ* Շարական Նիկաւլայոսի հայրապետին

է. *279բ-280ա* Շարական Սրբոյն Կիւրեղի Հայրապե[տին]

ը. *280աբ* Շարական Սրբոյն Եփրեմի

թ. *281աբ* Շարական սրբոց Եւստռատիոսեանցն

ժ. *281բ-282ա* Շարական երկուց բիւրուցն

ժա. *282ա* Շարական Թէոդորոսի զաւրավարին

ժբ. *282ա-283ա* Շարական սրբոյն Ստեփանոսի Ուլնեցւոյն

ժգ. *283ա* Շարական Մինասա, Երմոգենեա եւ Գրափոսի

ժդ. *283աբ* Շարական մեռոնի աւրհնելոյ

ժե. *283բ-284ա* Մեղեդի մեռոնի ի վերա նորածնելոցն

ժզ. *284աբ* Շարական սրբոց Սուքիասանց

ժէ. *284բ-285ա* Շարական Վահանա Գողթնեցոյն

ժը. *285աբ* Շարական Դաւթի Դվնեցոյ

ժթ. *285բ-286բ* Շարական սրբոյ Կիրակոսի եւ Յուղիտայ

ի. *286բ* Շարական սրբոց Ոսկեանցն

իա. *286բ-287ա* Շարական սրբոց Ատովմանց

իբ. *287ա-289ա* Շարական սրբոց Վարդանացն

85. *289ա—294ա* Կանովն սրբոց Ղեւոնդեանց

86. *294աբ* Երգ յառաջի աւուր միաշաբաթին եւ ի խորհուրդ արարչութեանն եւ ի յարութիւն Քրիստոսի

բ. *294բ-295բ* Երգ վասն Երկրորդ աւուր արարչութեանն եւ վասն երկնային զաւրացն Քրիստոսի

գ. *295բ—296ա* Երգ վասն Երրորդ աւուր արարչութեանն եւ երրորդ դարուն եւ ի Յովհաննէս Մկրտիչ

դ. *296ա-297ա* Երգ վասն Չորրորդ աւուր արարչութեանն եւ չորրորդ դարուն, եւ վասն աւետեաց Աստուածածնին

ե. *297ա-298ա* Երգ վասն Հինգերորդ աւուր արարչութեան եւ վասն հինգ դարուն եւ ի սուրբ առաքեալսն Քրիստոսի

զ. *298աբ* Երգ վասն Վեցերորդ աւուր արարչութեանն եւ վասն վեց դարուն եւ խաչելութեանն Քրիստոսի

է. *298բ-299բ* Երգ վասն Եւթներորդ աւուր արարչութեանն եւ եւթն դարուն եւ ի խորհուրդ հանգստեանն

87. *299բ-300ա* Երգ Արեւագալին, զկնի. Եղիցի անուն Տեառն սաղմոսին

բ. *300ա-301ա* Երգ զկնի. Աղաղակեցէք սաղմոսին

գ. *301աբ* Երգ զկնի. Աստուած, Աստուած սաղմոսին

դ. *301բ-303ա* Երգ զկնի. Տէր հովուեսցէ սաղմոսին

ե. *303աբ* Երգ Երրորդ ժամու աւուրն, զկնի. Ողորմային

զ. *303բ-304ա* Երգ վեցերորդ ժամու

է. *304աբ* Երգ ին<ն>երորդ ժամու

ը. *304բ-306բ* Երգ երեկոյին ժամու խաղաղական

թ. *306բ-307ա* Շարական հանդերձի պատարագի

ժ. *307ա-308ա* Շարական խնկարկութեան ի ժամ պատրագի

ժա. *308ա-310ա* Շարական եւթն խոտաճարակաց

ժբ. 310ա Շարական կիրակմտի

88. *310բ—334ա* Կանովն համաւրէն ամենայն մարտիրոսացն

89. *334բ—358բ* Կանովն համաւրէն ամենայն ննջեցելոց ի Քրիստոս

90. *358բ—363ա* [Տեառն Ներսէսի ասացեալ Ձննջեցեալսն]

բ. *363ա-364բ* Շարական համաւրէն ամենայն նըննջեցելոց

գ. *364բ-365բ* Շարական ննջեցելոց

91. *366ա-389բ* Աւրհնութեներ Յարութեան Տեառն մերո Յիսուսի Քրիստոսի

92 394բ-396բ Երգ տօնից եւ սրբոց

93. 397ա-413ա [Օրհնութիւնք տօնից տէրունականաց եւ ամենայն սրբոց՝ ըստ իւրաքանչիւր պատշաճին]

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ ԳՐՉԻ

390ա Փառք եռակի աստուծութեանն
Եւ միակի անճառ բնութեանն,
Երրորդութեանն անքննական
Եւ միութեանն անզըննական:

Ձի Հայր պատճառ է ծնելական,
'ւ Որդին ծընունդ է էական,
Հոգին բըխղումն աղբերական,
Անճառ, անհաս են մըտական:

Անբաւելի սեռից մարդկան,
Անճառելի 'ւ ոչ ճառական,
Բայց ի սգալիքս, որ արարան՝
Զիմանալին սովաւ ծանեան:

Զի բանականքս, որ գոյացան,
Յերից մանկանց ճանաչեցան,
Մըտաւք բանիւ, հոգւով գրական,
Որ լինի մարդ եւ բանական:

Հայրն է անեղ մըտաց նըման,
'ւ Որդին ի ծոց որպէս ըզբան,
Հոգին բըխղումն է փառաբան,
Արարածոց Տէրն եւ արքան:

Զի Հայր է ծով անբաւական,
'ւ Որ|390բ|դին է գետ ծաւալական,
Հոգին աղբեր անմահութեան,
Զովացուցիչ Որդւոց մարդկան:

Արմատ ծատին Հաւրըն նման
Եւ ոստ ճըղին Որդի նորայն
Պըտուղ Հոգին է զանազան,
Երեքն ի մի են յարական:

Զի արդ լեզուս տարտամական
Կամ աղցաւոր միտքս իմ անբան
Համարձակի ժըպըրհական
Յիշող լինել ահեղ անուանն:

Այլ նա շնորհիչ բաշխողական,
Որ ծրի տըւող առատական,
Յամօթ լիցին, որք չիմանան

Զերրորդութիւնն միական:

Այլ ես տրուպս անյիշական
Եւ անիմաստս յիմաստութեան,
Ծոյլ եւ պղերգս ի հոգեկան
Եւ ժրացեալս յաշխարհական:

Զքեզ աղաչեմ Հայր գըթական,
Երրորդութիւնըդ միական,
Տո՛ր ինձ իմաստըս բանական,
Զի ճառե|391ա|ցից շարադրական
Ոտանաւոր չափ տաղական:

Յաստուածային ըզբուրաստան
Ըզքաղցրալի այս երգարան,
Ըզպտղալի դրախտս աննըման,
Անուշահամ եւ զանազան:

Ըզծաղկաւէտ հովտիս շուշան
Երանգ երանգ գունով որ կան
Վարդափթիթ այգւո նըման
Հոտ արծակես քիմըս մարդկան:

Որ ի սըրբոցն շարադրեցան
Եւ քաղցրահամ յաւրինեցան,
Ի թարգմանչացն ճառեցան
Եւ շարականք անուանեցան:

Որպէս զակունսն երկոտասան
Որ ի վակասն Ահարոնեան
Գեղեցկափայլ գունով նըման
Երկոտասան ազգաց անուան:

Եւ զակւոնս երկոտասան,

Որք ի յաղիմըն բըղխեցան
Ջուր քաղցրահամ անուանեցան,
Երկոտասան ցեղիցն արբան:

|391բ| Այլեւ Յեսու որդի Նաւեան,
Որ զժողովուրդն յերկրէն եհան,
Ցամաքեցոյց ըզՅորդանան,
Ընտրեաց քարինս երկոտասան:

Որ աւրինակ էր Յիսուսի
Առաքելոցն երկոտասան,
Որք ընդ ոլորտս միշտ ընթացան,
Սիւն հաւատոյ հաստատեցան:

Կենդանակերպքն երկոտասան,
Որք տանուտէրք յերկինս եդան,
Նոքա՝ իշխեն բնութեանս մարդկան
Եւ տարերաց, որք են անբան:

Այլ եւ անուանն անճառական
Ամենասուրբ Երրորդութեանն՝
Հայր եւ Որդի եւ Սուրբ Հոգի,
Գըրովք լինին երկոտասան:

Այլ խորհըրդեանց նըմանական
Երկոտասան կարգ շարական
Են շարադրեալ մեզ ի լըման,
Որով լիցուք միշտ փառաբան:

Քանզի մանկունք ուսումնական
Եղանակեն զսա քաղցրաձայն,
|392ա|Հոգւով ցընծան եւ զուարճանան,
Մարմնով հըրճւին 'ւ ուրախանան:

Գովեմ ըզքեզ, ով Շարական,
Շարեալ ակունք ես զանազան
Յեկեղեցիս շարադրական
Որպէս վակասն Աhարոնեան:

Ով ոք ասեն hամեղաբան
Խոնարհ Հոգւով Սուրբ մըտական,
Լինին տաճար եւ բնակարան
Ամենասուրբ Երրորդութեանն:

Իսկ որք չասեն եւ յուլանան
Կամ թէ ասեն hաճոյս մարդկան,
Նոքա արժան չենի թողութեան
Յայսմ hետէ մինչ յաւիտեան:

Դու դեղ ցաւոց ես մշտական
Եւ փարատիչ վիրաց մարդկան,
Կարկիչ գընդին Սադայէլեան
Եւ նեղելոց ես աւգնական:

Զի տասըն ձայն յարմարական
Ի քեզ եդեալ hաստատեցան,
Ինըն hրեշտակքն յերկինս եդան,
Եւ մինն՝ բնութիւնն բանական:

|392բ| Արդ՝ աղաչեմ զամենեսեանսդ,
Զմանկունքդ, որ սէր ունիք ուսման,
Զի միշտ վառիք յուսով նորայն
Փառավորեալ զՏէրն յաւիտեան:

Այս մատենիս Աստուածաբան
Զանազանեալ ականցս, որ կան
Յորսն ընտրեալ այրն պատկան
Եւ քահանայն ուղղադաւան:

Վարիւք փայլեալ հրեշտակական,
Վարժեալ ի վարս ճըգնողական,
Խոնարհ հոգւով եւ հեզաբան
Եւ խրատիչ որդւոց մարդկան:

Փափագեցաւ իբր զեղջերայն
Յաղբերըս ջուրց անմահական,
Ետ գծագրել զսա զանազան
Եւ զարդարել ետ հրաշազան:

Զոր ես՝ չարեացըս աւթարան
Եւ ի բարի գործոցս ունայն
Աւետիս հողս եւ անարժան
Կատարեցի զնորին հրաման:

Մարմնովս աշխատ գործիական,
Հոգւովս յօժար եւ ժըրական,
Բազում ջանիւ աշխատական
Կատարեցի զսա |393ա| ի լըման

Ի թվականիս Ռ. ամեան
ՂԶ. (1647) թիւ ընդ նըման
Աւարտեցաւ սա ի լըման
Շնորհաւք Սրբո Երրորդութեան:

Որք հանդիպիք սըմա տեսլեան
Կամ վայելէք յայս Բուրաստան,
Յիշման առնէք ըզմեզ արժան
զԱւետիս հողս եւ անպիտան:

Եւ դուք յիշիք առ Տէրն բան,
Յորժամ գայցէ ի դատաստան,
Լըսէք զձայնն երանական.

Զեկայք աւրհնեալք Հաւրն իմ արժան:

Աղաչեսցուք զՀայրն գըթական,
Զերրորդութիւնըն միական,
Նըմա տացուք փառս անխափան,
Որ է աւրհնեալ միշտ յաւիտեան:

Եւ արդ՝ գրեցաւ եղանակաւոր տառս եւ աստուածաբան կտակս եւ խնկալի տուփս եւ զանազան ծաղկաւէտ Բուրաստանս եւ պըտղալի դրախտս եւ քաղցրաճաշակ հոգեղէն կերակուրս, որ կոչի Շարակնոց, ի լաւ եւ յընտիր |393բ| աւրինակէ, որ է Խլիկ կոչեցեալ, ձեռամբ յոգնամեղ եւ անիմաստ գրչի՝ մեղաւոր Աւետիսի: Շնորհիւ Տեառն սկսա եւ ողորմութեամբ նորին կատարեցի ի թվականիս Հայոց ՌՂԶ. (1647) ի գեաւղս, որ կաչի Աւընդանց՝ ընդ հովանեաւ Սրբոյն Պետրոսի եւ Պաւղոսի եւ Սուրբ Գէորգա զաւրավարին, ի դառն եւ ի նեղ ժամանակիս, որում նեղիմք ի հարակապահանջութենէ անաւրինաց, քանզի եւս քան զեւս սաստկանա բռնութիւն եւ նեղութիւն ի վերա աշխարհիս, եւս առաւել՝ ազգիս Հայոց վասն ծովացեալ մեղաց:

Արդ՝ որք հանդիպիք սմա՝ կարդալով կամ աւրինակելով, յիշեցէք ի մաքրափայլ յաղօթս ձեր զանարժան գըծողս՝ զԱւետիս, եւ զծնօղքն իմ՝ զՎարդան քահանայն եւ զՄահմուրն, եւ զպապն իմ՝ զԹումա քահանայն, եւ զվարպետն իմ՝ զտէր Կիրակոսն, եւ զտղայքն իմ՝ զԹումա եւ զՎարդօ, եւ զղըւստրն իմ՝ |394ա| զԹանկեկ եւ զՏրխոււն, եւ զնոցա մայրն՝ Առիհան, որ յայսմ ամի փոխեցաւ առ Աստուած, որ շատ աշխատանք քարշեցին հետ անարժանիս. Աստուած զնոցա հոգին լուսաւորէ յիւր սուրբ յարքայութիւն. ամէն:

ԾԱՂԿՈՂԻ

188բ (ստ. լս.) Ով եղբայր, բաց ու հայեա, յիմար Ղարւեցուս ողորմի ասա. ի ՌՌԽԷ. (1647):

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ՅԵՏԱԳԱՅԻ

1. Նոտրգիր, ԺԸ. դար.

136բ (նկարի տակ) Ի 1647 թիւ Փրկչի եւ ի 1096:

393ա (արտ. լս.) 1096 թիւն Հոյոց:

393բ (արտ. լս.) Ի 1647 Փրկչի:

394ա Ի 1647 թիւ Փրկչի եւ ի 1096 Հայոց թիւ:

2. 413բ (Նոտրգիր, 1837 թ.) Ի վայել[ու]մն պարոն Զօրապ Զախարիչ Մէլիքովին ի 30/9/1837:

ԳՐՉԱԶՕՐՁ` Աա` Այսօր: Եա` Գէորգ:

ՆՇՈՒՄ` *Գա` 413 Blaft + 4 Latin. S. Zaerl* (?): Կազմաստառ Բ.` 1277-1096=181: